

Albert Meister:

**OÙ VA L'AUTOGESTION
YUGOSLAVE?**

(Kamo ide jugoslavensko samoupravljanje?)

Édition Anthropos, Paris, 1970.

Albert Meister je 1964. godine objavio knjigu » L'expérience yougoslave« koja mu je poslužila kao početna točka za ovo djelo. U to vrijeme, kada je ekonomska situacija u Jugoslaviji bila kritična, nije se moglo znati koliko će se teoretske postavke socijalizma i samoupravljanja uspjeti približiti stvarnosti. Bilo je vrlo važno odrediti odnos između samoupravljanja i socijalizma koji je u istočnim zemljama bio centralistički.

Danas to više nije glavna preokupacija niti samoupravljača niti političara. Danas se postavlja pitanje odnosa samoupravljanja i liberalizma, i to u najpraktičnijim vidovima: odnos prema zapadnom svijetu kojemu se Jugoslavija sve više približava trgovinski, privredno, pa i filozofski. Čak se može reći da je samoupravljanje jedna od mogućnosti adaptacije liberalizmu. Možda je njegova glavna funkcija da predstavlja prelaz između klasičnog, sovjetskog socijalizma i liberalizma, ili, sasvim suprotno, da nakon što je poslužilo za »ublažavanje« klasičnog socijalizma, služi kao kočnica prema liberalizmu, barem liberalizmu izvjesnog tipa. Ove pretpostavke zahtijevaju razmatranja na nivou vlasništva i upravljanja. U Jugoslaviji postoje mnoge varijante vlasništva i upravljanja, što otežava odgovor.

Sve reforme, od kojih je najpoznatija ona iz 1965. god. vodile su prema usvajanju liberalne logike; npr. smanjenje državnih intervencija i afirmacija principa slobodne konkurencije, tendencija prema smanjenju subvencija manje uspješnim poduzećima i regijama, rehabilitacija prohita. Posljedica ove politike bila je sve veća nejednakost među regijama, poduzećima i radnicima.

Meister primjećuje, da mnogi površni promatrači u ovim karakteristikama vide povratak kapitalizmu. Međutim, o kapitalizmu se ne radi. Radi se o napuštanju centralističkog plana i o neuplitanju države. Na taj način poduzeća postaju otočići socijalističke demokracije i u međusobnoj borbi trijumfira jači.

Ova se knjiga uglavnom oslanja na rezultate triju anketa provedenih u jednoj komuni. Istraživale su se radničke, seljačke i društvene samoupravne institucije, kao i njihovi međusobni odnosi. Glavni cilj ovih istraživanja bio je da se utvrdi konkretno funkcioniranje samoupravljanja.

Samoupravljanje nije prenosivo iz jedne zemlje u drugu: ono je integralni dio modela ekonomskog razvoja. Ipak, Meister smatra da je širina i raznolikost jugoslavenskog samoupravljanja veoma korisno iskustvo.

Upravo ta raznolikost jugoslavenskog društva zahtijeva promatranje sa svih aspekata. Zato Meisterova knjiga sadrži poglavlja o radničkom samoupravljanju, o seoskom kooperativnom samoupravljanju, o društvenom samoupravljanju, o komunalnom samoupravljanju. On također raspravlja o moći, modelima razvoja, socijalističkom projektu, društvenoj kontroli itd.

Maja Štambuk

Richard H. Hall

University of Minnesota

**ORGANIZATIONS: STRUCTURE AND
PROCESSES**

*Izdavač: Prentice Hall Inc. Englewood
Cliffs, 1972. strana 348.*

U obilnoj literaturi novijih udžbenika iz sociologije organizacije pojavila se i knjiga R. Halla, koja po nizu karakteristika predstavlja relativno specifičan pokušaj pristupa problemu organizacije i zbog toga zaslužuje da bude obrađena i prikazana. Iako je namijenjena studentima sociologije na II i III stupnju, ona sigurno može biti interesantna kao priručnik čak i onima kojima je sociologija organizacije uža specijalnost i to zbog toga što sadrži ogroman broj činjenica: rezultata istraživanja i teoretskih interpretacija.

Knjiga se sastoji iz četiri dijela. Prvi dio pod nazivom »Priroda organizacije« obuhvaća nekoliko poglavlja u kojima autor nastoji izložiti sve probleme prirode organizacije u okviru raznih teoretskih pristupa kao što su zatvoreni i otvoreni sistem, dajući kritičku ocjenu